

Izpit pri predmetu Mednarodni odnosi

Pravila in navodila:

1. Izpit traja 60 minut. Študentje esejsko odgovarjajo na štiri vprašanja na omejenem prostoru – vsako vprašanje na strani formata A4. Običajno je zastavljeno po eno vprašanje iz vsakega tematskega sklopa.
2. Vsako vprašanje se ocenjuje z 2,5 točkami. Zbir točk je ocena izpita.
3. Časa je dovolj, vendar je prostor za odgovore omejen. Pomembno je premisliti (imam čas), kaj se mi zdi najpomembnejše pri odgovoru in to zapisati (sem omejen v prostoru). Sposobnost selekcije snovi je individualna lastnost študenta, kar se ocenjuje.
4. Skrbno je potrebno prebrati vprašanje in odgovoriti na vprašanje. Razkazovanje znanja, ki ga vprašanje ne zahteva, se ne upošteva.
5. Ocenjujejo se lahko le odgovori, ki jih ocenjevalec lahko prebere (nekdo drug vedno težje bere naš rokopis).

Primeri izpitnih vprašanj (upoštevaj, da so lahko na izpitnem roku nova vprašanja ali, da so spodnja vprašanja zastavljena malo drugače):

ZGODOVINA MEDNARODNIH ODNOSOV

1. Razloži in utemelji pomen Westfalskega kongresa za sodobno mednarodno skupnost.
2. Razloži in utemelji pomen Westfalskega kongresa za sodobno mednarodno skupnost ter povej, kje se ti zdi, da prihaja danes do erozije sistema?
3. Naštej karakteristike sodobne mednarodne skupnosti in razdelaj eno.
4. V katerih dokumentih do Ustanovne listine ZN in zaradi česa v njih najdemo tisto, kar bi lahko imenovali (ustavna) načela v mednarodne skupnosti?
5. V katerih dokumentih do Ustanovne listine ZN in zaradi česa v njih lahko spremljamo razvoj institucionalizacije organizirane mednarodne skupnosti?
6. Kakšen je pomen kapitalističnega načina proizvodnje za razvoj mednarodne skupnosti?
7. Kakšni so bili začetki globalizacije v 15. st. in katere vzporednice lahko vlečemo z globalizacijo v 21. st.?
8. Razloži pomen Jayeve pogodbe za proces institucionalizacije sredstev za mir(oljubno) reševanje sporov.
9. Kaj veš o koncertu evropskih velikih sil?
10. Kaj veš o Sveti aliansi?
11. Kako razumeš razliko med Sveto alianso in Koncertom evropskih velikih sil?
12. Kaj veš o Monroevi doktrini?
13. Kaj veš o Trumanovi doktrini?
14. Kaj veš o Briand-Kelloggovi pogodbi? Kaj je bila njena slabost in za kaj je bila končno le uporabljena?
15. Zakaj so se ZDA odločile za vstop v I. svetovno vojno?
16. Zakaj so ZDA vstopile v II. svetovno vojno v Evropi?
17. Kakšna je bila razlika med ameriškim financiranjem zaveznikov v I. in II. svetovni vojni in zakaj je do nje prišlo?
18. Katere so posledice II. svetovne vojne, ki jih lahko zaznamo še danes?
19. Nemško vprašanje in posledice II. svetovne vojne za današnji čas?
20. Kako to, da po II. svetovni vojni meja med takratno Jugoslavijo in Italijo ni bila v celoti določena z mirovno pogodbo, temveč šele z Osimskimi sporazumi? Kaj je najpomembnejši vmesni dokument in kaj določa?

21. V čem je pomen kubanske/oktobrske krize za mednarodne odnose?
22. Kako je sestavljen VS ZN, na kakšen način in kako se sprejemajo odločitve v njem?
23. Ali je in če je, kje in kako je definirana agresija v mednarodni skupnosti?
24. Kdo je pooblaščen za definiranje agresije v mednarodni skupnosti, na osnovi česa je pooblaščen in na osnovi katerih kriterijev in meril odloča?
25. Kateri omejitvi pozna pravica do samoobrambe v 51. čl. Ustanovne listine ZN?
26. V čem je, če sploh, razlika med terminoma 'kolektivna varnost' in 'kolektivna obramba'?
27. Razloži razliko med kolektivno varnostjo za časa DN in OZN?
28. Kako deluje sistem kolektivne varnosti v OZN?
29. Na podlagi ustanovnih dokumentov naštej poglobitve (glavne) organe Društva narodov (DN) in Združenih narodov (ZN) in razloži njihovo vlogo pri ohranjanju mednarodnega miru in varnosti. Primerjaj sredstva mirnega reševanja sporov obeh organizacij.
30. Naštej vsaj štiri značilnosti procesa institucionalizacije sredstev za mir(oljubno) reševanje sporov? Ilustriraj tri značilnosti s pomočjo dokumentov.
31. Po katerih načelih so zastopane države v organih mednarodnih organizacij? Naštej in razloži vsaj tri primere.
32. Kako Ustanovna listina Združenih narodov (UL ZN) opredeljuje spoštovanje človekovih pravic? Naštej glavne organe Združenih narodov, ki imajo skladno z UL ZN določeno vlogo pri spoštovanju človekovih pravic. Izberi tri glavne organe in opredeli njihovo vlogo pri varstvu človekovih pravic.
33. Razloži koncept univerzalnosti (nedeljivosti) človekovih pravic (ČP) in pojasni okoliščine nastanka dveh mednarodnih paktov (po sprejemu Splošne deklaracije ČP). Katere mednarodne organizacije se ukvarjajo s ČP v Evropi in kako? Razmisli o posledicah jugoslovanske krize za razvoj varstva ČP.

STRUKTURA MEDNARODNE SKUPNOSTI

1. Kateri dejavnik je najbolj vplival na odnose med državami v času hladne vojne in kateri je doprinesel h koncu hladne vojne? Razloži zakaj.
2. Naštej elemente strukture mednarodne skupnosti in razloži subjekte s poudarkom na razliki med subjekti mednarodnih odnosov in subjekti mednarodnega prava.
3. Naštej elemente strukture mednarodne skupnosti in razdelaj enega od dejavnikov.
4. Naštej strukturne elemente MS in razdelaj dejavnik, ki se ti zdi najpomembnejši.
5. Naštej dejavnike, ki vplivajo na procese in odnose v mednarodni skupnosti! Podrobneje obdelaj pomen znanosti in tehnologije!
6. Kakšne so posledice vdora ideološkega faktorja v razvoj mednarodnih odnosov?
7. Kako (in zakaj) se normalno razvija mednarodna skupnost in odnosi v njej ter kaj (in zakaj) razumeš pod pojmom 'vdor ideološkega faktorja v mednarodne odnose'?
8. S svojimi besedami opredeli razliko med relacijsko in strukturno močjo v mednarodnih odnosih. Kako se ti dve vrsti moči kažeta danes pri subjektih mednarodnih odnosov, kot sta Združene države in Slovenija? Katera od obeh vrst moči zahteva, da moramo zanjo najprej vedeti oz. se je zavedati (znanje kot predpogoj), če jo hočemo uporabiti in zakaj je to pomembno v primeru Slovenije?
9. Razložite pojem države kot subjekta mednarodnih odnosov in podajte klasifikacijo držav.
10. Definirajte male države. Pred kakšne izzive jih postavljajo globalizacijski procesi?
11. V mednarodni skupnosti poznamo t.i. legitimne in nelegitimne transnacionalne akterje. Naštej jih in podrobneje opredelite njihovo vlogo.

12. Sir Halford J. Mackinder in Nicholas Spykman sta pripadnika ene izmed šol proučevanja mednarodne skupnosti. Katere? Opišite in primerjajte njune poglede!
13. Kaj uveljavlja in potrjuje Rimskokatoliško cerkev kot transnacionalnega akterja v mednarodnih odnosih? V čem se njena vpletenost v mednarodne odnose razlikuje glede na institucije drugih verskih skupnosti?
14. Poznamo več tipov procesov in odnosov v mednarodni skupnosti. Katere? Podrobneje opišite enega med njimi.
15. Pojasnite faze razvoja mednarodnih odnosov kot sistema dominacije in odvisnosti. Kako vplivajo procesi globalizacije na razvojni razkorak med razvitimi in nerazvitimi?
16. Podajte definicijo mednarodne skupnosti ter analizirajte mednarodne odnose kot sistem razvitosti in nerazvitosti.
17. Razloži na osnovi česa delimo transnacionalne akterje na legitimne in nelegitimne. Pojasni s tremi primeri.
18. Kakšne so temeljne značilnosti kompleksne soodvisnosti, kot sta jo opredelila Keohane in Nye? Podrobneje opredeli vlogo mednarodnih organizacij v razmerah kompleksne soodvisnosti.
19. Kaj so mednarodni režimi, kot jih je opredelil Stephen D. Krasner? Kako se mednarodni režimi razlikujejo od mednarodnih organizacij?
20. Kaj so mednarodni režimi, kot jih je opredelil Krasner? Pojasni, zakaj mednarodni režimi nastajajo.
21. Na kratko pojasnite vse elemente strukture konflikta, kot jih je opredelil Mitchell (na osnovi Galtungovega modela), in razložite bistvene značilnosti oziroma razlike glede ciljev akterjev, ki so v konfliktu in ki so v izolaciji.
22. Naštej konstitutivne elemente mednarodnih organizacij. Opiši vlogo mednarodnih organizacij v mednarodni skupnosti.
23. Zakaj je šlo pri t. i. >nogometni vojni<? Analizirajte incident z vidika vašega poznavanja procesov in odnosov v mednarodni skupnosti.
24. Naštejte subjekte mednarodnega prava in subjekte mednarodnih odnosov. Kako se obe vrsti subjektov razlikujeta in zakaj je to razlikovanje pomembno?
25. Izberite in zapišite tri načela političnega realizma Hansa Morgenthaua in s pomočjo feministične kritike Ann Tickner pojasnite, kako se oba omenjena avtorja razlikujeta glede samega pristopa k proučevanju mednarodnih odnosov (tj. glede meta teorije).
26. Pojasnite temeljno razliko (temeljni spor) vsake od velikih razprav v znanosti o mednarodnih odnosih. Podrobneje razložite značilnosti prve velike razprave/debate. Katera od velikih razprav se vam zdi najpomembnejša in zakaj?
27. Naštejte in na kratko opredelite ključne faze razvoja odnosov razvitosti in nerazvitosti (tudi Sever - Jug ali center - periferija) v sodobni mednarodni skupnosti? Kakšno vlogo je v tem razvoju odigralo mednarodno pravo?

ZUNANJA POLITIKA

1. Kaj več o odnosu med zunanjo in notranjo politiko?
2. Utemelji spoznanje, da je zunanja politika nadaljevanje notranje politike.
3. Utemelji spoznanje, da je notranja politika nadaljevanje zunanje politike.
4. Utemelji spoznanje, da sta notranja in zunanja politika relativno samostojni politiki.
5. Kaj razumeš pod pojmom diplomacija topovnjač ter kdaj in kako so jo prvič omejili?
6. Kaj smo razumeli nekoč in kaj razumemo danes pod pojmom javna diplomacija?
7. Kaj razumeš pod pojmom javna diplomacija?
8. Katero sredstvo diplomacije se ti zdi najpomembnejše za Slovenijo in zakaj?

9. Naštej sredstva diplomacije v zunanji politiki držav in razdelaj katero in zakaj se ti zdi najpomembnejše za Slovenijo?
10. Naštej sredstva zunanje politike in razdelaj vojaška sredstva.
11. Kako uporabljajo države oboroženo silo kot sredstvo diplomacije?
12. Kako se danes uporablja oborožena sila kot sredstvo zunanje politike?
13. Kaj veš o uporabi sile kot sredstvu zunanje politike?
14. Naštej strategije zunanje politike po Schwarzenbergerju in razdelaj tisto, ki se ti zdi najpomembnejša za Slovenijo? Povej tudi zakaj se ti zdi najpomembnejša.
15. Naštej strategije zunanje politike, ki jih poznaš in razdelaj tisto, ki se ti zdi posebej primerna za Slovenijo. Zakaj si izbral prav to in ne katero drugo?
16. Naštej zunanjepolitične strategije in razdelaj zavezništva.
17. Kakšne so dobre in slabe strani zavezništva med veliko in malo državo?
18. Kaj veš o zunanjepolitični strategiji stalne nevtralnosti?
19. Naštej sredstva zunanje politike in razloži katero in zakaj se ti zdi za RS najprimernejše?
20. Naštej vsaj tri zunanjepolitične (ZP) cilje Republike Slovenije (RS) in opredeli vrednote in dejavnike v notranjem in mednarodnem okolju, ki so vplivali na njihovo določitev. Razloži strategijo in sredstva ZP, ki jih RS uporablja za izvajanje enega od njih.
21. Kateri dejavniki v mednarodni skupnosti so vplivali na določanje zunanjepolitične strategije Republike Slovenije sredi 90. let? Ali bo RS kot polnopravna članica Evropske unije imela več/manj možnosti za doseganje svojih zunanjepolitičnih ciljev (utemelji odgovor)? Na kašen način lahko RS večja svoj ugled in prepoznavnost v mednarodni skupnosti? Navedi konkretne primere.
22. Naštej vsaj dva dokumenta, ki sta določala zunanjo politiko ZDA in razdelaj bistvene mednarodne okoliščine njenega nastanka. Opredeli tudi strategijo (ali strateške cilje) in sredstva zunanje politike, ki jih je predvideval eden o njiju.
23. Na katere omejitve naletijo celo ZDA pri izvajanju svoje zunanje politike v mednarodni skupnosti?

TEORIJE MEDNARODNIH ODNOSOV

1. Katere so glavne razlike med tremi osnovnimi teoretičnimi pristopi k mednarodni politični ekonomiji (merkantilizmom, liberalizmom in maksizmom)? Kako bi ti pristopi (na kratko) opredelili odnos Slovenije in Evropske unije?
2. Kakšne so bistvene razlike v razumevanju in proučevanju mednarodnih odnosov znotraj tradicije političnega realizma (klasični in neoklasični realizem proti neorealizmu)? Kako se oba pristopa opredeljujeta do moralnih in pravnih vprašanj v mednarodnih odnosih?
3. Kakšne so razlike v razlagi mednarodnih odnosov Hansa Morgenthaua in Kennetha Waltza?
4. Ali so ali niso in zakaj so oz. niso mednarodni odnosi posebna znanstvena disciplina?
5. Katero značilnost sodobne mednarodne skupnosti poudarja politični realizem in s katerimi elementi strukture mednarodne skupnosti jo utemeljuje? Kako lahko takšno razumevanje vpliva na strategije zunanje politike takšni držav, kot je Slovenija? Zakaj lahko trdimo tudi, da je takšno razumevanje preveč 'ozko' in nezgodovinsko?
6. Navedi (i) teoretično smer proučevanja mednarodnih odnosov, s katero se najbolj strinjaš ter (ii) teoretično smer, s katero se najmanj strinjaš. Na kratko predstavi obe smeri ter pri prvi razdelaj njene pomanjkljivosti, pri drugi pa njene dobre lastnosti. Razmisli, če sta obe smeri kakorkoli povezani in navedi razloge za svoje mnenje.

7. Katera teorija (smer ali pristop) mednarodnih odnosov po vaše najboljše pojasni ali pomaga razumeti pojav fundamentalizmov (npr. v verovanju, v mišljenju) v mednarodnih odnosih?
8. Kako to stori (razdelaj vsaj en relevanten koncept ali pojem, ki ga vsebuje izbrana teorija)? Za kateri element strukture mednarodne skupnosti gre, ko govorimo o fundamentalizmih?
9. Kako bi s političnim realizmom in marksizmom razložili trenutne spore med Slovenijo in Hrvaško? Ali je kaj obema razlagama skupnega? Zakaj je temu tako?
10. Poimenuj in uporabi eno pozitivistično teorijo mednarodnih odnosov (ki ne sme biti politični realizem) in eno nepozitivistično teorijo mednarodnih odnosov (razvito po koncu hladne vojne) za razlago vloge ali delovanja ZDA v mednarodni skupnosti, kot se kaže v letu 2003. V kakšnem odnosu sta obe izbrani teoriji in zakaj sta v takšnem odnosu?
11. S pomočjo vsaj dveh teoretskih pristopov (smiselnih glede na vprašanje!) pojasni, zakaj niti ZDA v mednarodnih odnosih ne morejo neomejeno uveljavljati svoje 'volje'. V kakšnem odnosu so razlage izbranih pristopov (npr. medsebojno izključujoče ali dopolnjujoče) in zakaj?
12. Kaj bi se spremenilo v mednarodnih odnosih (npr. glede Iraka), če bi predsednik ZDA bila ženska? Na osnovi dveh različnih in relevantnih teoretičnih pristopov (ne pozabi ju poimenovati) pojasni: (1) kaj in zakaj bi se spremenilo ter (2) kaj in zakaj se ne bi spremenilo? Namesto dveh različnih pristopov lahko uporabiš tudi dve varianti znotraj enega pristopa (npr. feminizma).
13. Razloži spreminjajočo se vlogo Združenih narodov v reševanju problema Iraka s pomočjo teorij mednarodnih odnosov, kot so jih razdelali Morgenthau, Bull in Waltz?
14. Razloži spreminjajočo se vlogo Združenih narodov pri reševanju problema Iraka s pomočjo teorij mednarodnih odnosov, kot so jih razdelali: Bull, Carr, Keohane/Nye, Moravcsik, Morgenthau, Putnam in Waltz. Izberi tri od navedenih teoretikov in argumentirano poveži njihove koncepte/pojme s problemom.
15. S pomočjo poljubno izbranega primera ali primerov razloži laiku: (a) da je teorija mednarodnih odnosov pomembna; (b) da jo tudi laik vsak dan uporablja; in (c) da je zato pomembno, katero teorijo uporablja.
16. Naštej in razdelaj elemente Heldovega modela kozmopolitske demokracije in pojasni, zakaj Helda uvrščamo med liberaliste (neoidealiste).
17. Kako Hedley Bull opredeli mednarodno družbo, kako se ta razlikuje od mednarodnega sistema in zakaj t. i. angleško šolo uvrščamo med realistične teorije?
18. Naštejte temeljne predpostavke pozitivistične metodologije. Kakšen je odnos Hansa Morgenthaua in Ann Tickner do teh predpostavk (odgovor utemeljite s primerom enega od načel političnega realizma)?
19. Kaj je bistvo Waltzeve teorije mednarodne politike? Kako (s katerimi načeli) Waltz opredeljuje strukturo mednarodnega sistema? S konkretnim primerom pojasnite (ne)uporabnost te teorije.
20. S pomočjo besedil dveh realistov pojasnite tri vsebinske značilnosti realizma in vsaj eno metateoretsko (npr. metodološko). Na kratko pojasnite kritiko slednje značilnosti.
21. Opredeli vsaj dve različni pojmovanji moči v mednarodnih odnosih. Na poljubnem primeru pojasni razliko med strukturno in relacijsko močjo ter kako sta povezani.
22. Na poljubno izbranem konfliktu v mednarodni skupnosti opredeli njegovo strukturo ('trikotnik ABC') ter pojasni razlikovanje: (a) med latentnim in manifestnim konfliktom in (b) med odprtim in strukturnim nasiljem.

23. Izberite in zapišite tri načela političnega realizma Hansa Morgenthaua in s pomočjo feministične kritike Ann Tickner pojasnite, kako se oba avtorja razlikujeta glede samega pristopa k proučevanju mednarodnih odnosov (tj. glede metateorije).

FAKTORJI

Objektivni dejavniki (faktorji) razvoja mednarone skupnosti določajo položaj subjektov v le-tej. V grobem bi jih lahko delili na geografske, demografske, politične in ekonomske. Subjekti nastanejo na podlagi teh faktorjev (npr. država kot subjekt nastane, ko ima suverenost nad nekim ozemljem), a nekatere med njimi tudi spremljajo z namerni ali nenamernim delovanjem (velike korporacije imajo precejšen vpliv na ekonomske faktroje).

Geografski faktorji se nanašajo na dele Zemljinega površja in njihove značilnosti. V preteklosti so imeli poglavitni pomen pri razvoju subjektov na njihovem področju. Najpomembnejši so bili naravni viri (tako rudnine kot možnost pridobivanja drugih dobrin), ki subjektom omogočajo razvoj. Prav tako so lahko s svojimi značilnostmi nudili strateško prednost pred drugimi območji. Tako, na primer, veriga gora nudi precejšnjo zaščito pred morebitnimi napadalci, a hkrati ovira transport in s tem trgovino in tako ovira pretok dobrin in tako začne na neki točki celo ovirati razvoj subjektov na svojem področju. Vodne površine prav tako nudijo določeno zaščito, a celo olajšujejo pretok dobrin v mirnih časih. Vejetno so se ravno zato zgodnje civilizacije rodile ob bregovih rek, morij ali jezer.

Rudna bogastva in možnost pridobivanja drugih dobrin (s tem mislim predvsem na gozdove, rodovitno prst, obilico rib v vodah) so prav tako pomembna za razvoj subjektov, poleg tega pa zelo vplivajo na razvoj demografskih in ekonomskih faktorjev. Tako rodovitna prst omogoča rast prebivalstva in rudna bogastva omogočajo razvoj tako tehnike in znanosti kot trgovine.

Tako pridemo do ekonomskega dejavnika. Ta je tesno povezan tako z demografskim kot geografskim. Veliko prebivalstvo na nekem področju omogoča razvoj pridobitnih dejavnosti in s tem ekonomski razvoj področja. A z razvojem pridobitnih dejavnosti pridemo do problema tržišča in/ali pomanjkanja surovin. Torej je treba odpreti nova tržišča oziroma pridobiti nove vire surovin.

Tem težnjam začnemo slediti z razvojem kapitalizma v zahodni in centralni Evropi. Hitremu razvoju tehnike je sledilo pomanjkanje tržišč in surovin, na kar so države odgovorile z imperializmom, torej so osvajale druga ozemlja zunaj svojih meja da bi tako pridobile vire in tržišča na teh ozemljih. Tako pridemo do osrčja in obrobja. V bistvu lahko trdimo da se osrčje hitro razvija na račun obrobja, ki se razvija počasneje.

A s časom obrobje dohiti osrčje in ju je potrebno na novo definirati. Na začetku je bilo osrčje predvse ozemlje imperialističnih velesil Evrope. Nato se je prestavilo na območje Evrope in Severne Amerike, s težiščem na Atlantiku, z obrobjem v Aziji, Južni Ameriki in

Aziji. A v zadnjem času smo priča razpadanju tega reda z vzponom prevsem Azije, katere deli dohitevajo in celo prehitevajo ameriške in evropske.

To stanje se bo v prihodnosti gotovo še spreminjalo, predvsem zaradi znanstvenega in ekonomskega razvoja azijskih regij, ki bodo (in nekatere že sedaj) prehitevale evropsko-ameriške. To jim omogoča predvsem močan demografski faktor. So eden najgosteje poseljenih delov Zemlje, pa tudi kulturno so verjetno primernejše za razvoj močnih združb kot ameriško-evropske. Trenutna pomembnost Srednjega Vzhoda (predvsem zaradi naftnega bogastva) se verjetno ne bo zmanjšala, saj nekateri subjekti na tam področju uspešno izkoriščajo sredstva, ki jih dobijo zaradi le-tega in poskušajo zmanjševati svojo odvisnost od nafte, predvsem s kontrolo ekonomije na drugih področjih.

Poznamo še en pomemben faktor, ki je odvisen od vseh od ostalih treh, a vseeno močno vpliva na dva od njih. To je politični faktor. Politično stabilna regija se bo razvijala hitreje kot politično nestabilna, saj bo uživala ugodnejše demografske in ekonomske pogoje.

V novejšem času smo priča vzponu novih političnih, vojaških in ekonomskih velesil, ki so nastale predvsem na občju nekdanjega obrobja ameriško-evropskega osrčja. Komunistična Kitajska se počasi uveljavlja tudi kot ekonomska velesila, Japonska, Taivan in Singapur so že sedaj med vodilnimi v tehnološkem in znanstvenem razvoju. Prav tako v dobi globalizacije geografski faktorji zgubljajo na pomembnosti, predvsem zaradi negacije njihovih razmejitvenih lastnosti.

SUBJEKTI

Subjekti ali akterji v mednarodnih odnosih so države, vladne in nevladne meddržavne organizacije, velika multinacionalna podjetja, verske skupnosti, nelegitimni akterji in posamezniki. Različne teorije raziskovanja mednarodnih odnosov dajejo akterjem različne pomene, tako naprimer realistična teorija priznava samo suverene države, med tem ko liberalisti priznavajo tudi ostale.

Najpomembnejši subjekti so še vedno države, čeprav jih nekatera velika podjetja že dohitevajo, predvsem po ekonomski moči. Za obstoj države so potrebni trije elementi: teritorj, prebivalstvo in vlada, ki ima suverenost nad tem teritorjem. A vsi ti elementi še niso dovolj za obstoj države, saj jo morajo priznati ostale države in ji s tem priznati suverenost nad njenim ozemljem.

Taka država ima notranjo in zunanjo politiko, ki sta med sabo povezani. Za učinkovito vodenje zunanje politike je potrebna enotnost in stabilnost notranje, saj je država le tako sposobna usmeriti dovolj energije v doseganje zunanjepolitičnih ciljev in interesov.

Za lažje uresničevanje teh ciljev se države in njihove vlade združujejo v različne nadržavne organizacije, kot so zavezništva in skupnosti držav.

Poleg držav in njihovih zvez igrajo v mednarodnih odnosih pomembno vlogo tudi

meddržavne vladne in nevladne organizacije. Kot že ime pove, se v vladne organizacije vključujejo vlade organizacij s svojimi predstavniki, medtem ko so člani nevladnih organizacij njihovi državljani kot posamezniki. Te organizacije imajo manj direktno, a zelo pomembno vlogo v mednarodnih odnosih, saj usmerjajo in spreminjajo tako državne politike kot mednarodno pravo. Njihova uspešnost pri tem početju je odvisna od njihove politične moči, ki je odvisna predvsem od njihovega članstva in njihove priznanosti v mednarodni politiki.

Podobno vlogo imajo tudi mnogi posamezniki, a so ponavadi v svojem delovanju manj učinkoviti, saj imajo manjšo politično moč.

Velika mednarodna podjetja se uplivajo na politiko predvsem na dva načina. Eden je legalen, to je z lobiranjem, drugi pa je nelegalen. Sem spadajo različna podkupovanja, direktna in indirektna izsiljevanja. S takšnim ravnanjem si želijo ustvariti ugodno okolje za zaščito svojih interesov. To dosegajo s poskušanjem vplivanja na zakonodajo neke države, s pridobivanjem koncesij itd. Zelo pomembno je njihovo vplivanje na zakonodajo držav, saj s tem napadajo njihovo suverenost in večinoma tudi dobrobit njihovih državljanov (na primer z vplivanjem na njihovo ekološko zakonodajo ali varstvo pri delu).

Verske skupnosti vplivajo prek svojih voditeljev in prek vernikov kot volilne baze. Tako skušajo prepričati politično vodstvo države v ravnanje po njihovih idealih. Lep primer tega so poizkusi omejevanja pravice do splava s stani katoliške Cerkve.

Nelegitimni subjekti so predvsem teroristične organizacije in osvobodilna gibanja. Nelegitimni so za to ker jih za razliko od ostalih subjektov mednarodna skupnost ne priznava, čeprav kljub temu vplivajo na mednarodne odnose. Vzrok njihove nelegitimnosti je izkati v načinu in namenu njihovega delovanja, saj poizkušajo rušiti temeljni kamen mednarodne skupnosti, to je suverenost države.

Kljub številnim novim subjektom suverena država ohranja primat pri oblikovanju mednarodnih odnosov, saj ohranjajo monopol nad najučinkovitejšim sredstvom mednarodne politike, to je sredstvi prisiljevanja, s čimer navadno mislimo na njihove oborožene sile. Seveda obstajajo tudi manj ekstremna sredstva, kot so različne ekonomski ukrepi, a te lahko konec koncev uvaja tudi kakšna velika korporacija. A te kljub ponavadi ogromnim proračunom nimajo legitimnih oboroženih sil in zaradi tega ne morejo direktno in legalno napasti suverenosti druge države.